

Naziv kolegija	POREDBENO USTAVNO PRAVO I POLITIČKE INSTITUCIJE	
Nastavnici	Prof.dr.sc. Branko Smerdel; prof.dr.sc. Biljana Kostadinov; izv.prof.dr.sc. Robert Podolnjak; doc.dr.sc. Đorđe Gardašević; doc.dr.sc. Ana Horvat Vuković	
Status kolegija (semestar i redoviti ili fakultativni)	II semestar Fakultativni	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave (predavanja, vježbe, seminar i sl.)	Predavanja	
ECTS koeficijent opterećenja studenta	4	
Broj sati po semestru	15	
Ciljevi kolegija		
<p>Ciljevi kolegija su upoznati doktorande s ključnim pitanjima suvremenog poredbenog ustavnog prava, u normativnoj, povijesnoj i komparativnoj perspektivi. Razrađuju se i tumače odnosi ustava, ustavne vladavine i konstitucionalizma, načini uspostavljanja ustavnih poredaka, izvori ustavnog prava, načini donošenja, izmjena i dopuna ustava, ljudska prava i temeljne slobode, sustave i institucije zaštite ljudskih prava, sustave i institucije nadzora ustavnosti i zakonitosti, predstavničku i neposrednu demokraciju, izborne sustave i njihove modalitete, ustrojstvo vlasti i načelo diobe vlasti, odgovornost vlasti, različite modele ustrojavanja složenih država i državnih zajednica, federalno načelo i njegove inačice, odnos država i Europske unije te stanje i sredstva nužne konsolidacije hrvatskog pravnog poretka.</p>		
Sadržaj kolegija		
<p>USTAV I USTAVNA VLADAVINA: ustavna vladavina, demokracija, demokratski ustav, vladavina prava, konstitucionalizam, prirodno pravo i društveni ugovor, teorija djelotvorne i odgovorne vlasti</p> <p>KLASIČNI I SUVREMENI KONSTITUCIONALIZAM: komparativni razvitak ustavnosti, ustavni trenutak i ustavni proces, metode uspostavljanja ustavnog poretka, pregled velikih ustavnih sustava (Sjedinjene Američke Države, Velika Britanija, Francuska, Savezna Republika Njemačka), ustavna tranzicija suvremenih europskih država, demokratska tranzicija, ustavna vladavina i „dobra vladavina“</p> <p>USTAV KAO PRAVNI AKT: izvori ustavnog prava (hijerarhija pravnih propisa, odnos ustavnog i drugih grana prava, ustav kao osnovni izvor ustavnog prava, vrste ustava ustavni zakoni, organski zakoni, „obični“ zakoni, poslovници državnih tijela, podzakonski propisi, ustavni običaj, vanjski izvori ustavnog prava), donošenje i mijenjanje ustava: supremacija ustava, zabrana mijenjanja ustavnih normi, postupak ustavne promjene (ustavotvorni referendum, promjena ustava odlukom predstavničkog tijela), revizijski sustav složene države i državne zajednice, promjena (revizija) Ustava Republike Hrvatske, odredbe Ustava Republike Hrvatske o državnom udruživanju, tumačenje ustava (svrha tumačenja ustavnih odredbi, metode tumačenja), provedba ustavnih normi</p>		

LJUDSKA PRAVA I TEMELJNE SLOBODE: jamstva sloboda i prava – temelj demokratske države, pregled povijesnog razvitka (naraštaji prava i sloboda), međunarodni standardi prava čovjeka, europski sustav zaštite ljudskih prava i sloboda (Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Europski sud za ljudska prava, Sud Europske unije), granice korištenja slobodama i pravima

NADZOR USTAVNOSTI I ZAKONITOSTI: temeljni pojmovi (vladavina prava i pravna država, načelo ustavnosti, načelo zakonitosti, formalna i materijalna neustavnost zakona), institucije za nadzor ustavnosti i zakonitosti (nadzor ustavnosti zakona i drugih propisa, nadzor zakonitosti pojedinačnih pravnih akata, nadzor ustavnosti pojedinačnih pravnih akata povodom ustavne tužbe), inačice ustavnog sudovanja (posredno i neposredno odlučivanje o ustavnosti zakona, pravne posljedice odluke o neustavnosti zakona, prethodni i naknadni nadzor ustavnosti zakona), američki sustav nadzora ustavnosti i zakonitosti (sudbeni nadzor-judicial review, Vrhovni sud, federalni sudovi, nadzor nad ustavnošću zakona-constitutional review, Vrhovni sud i dioba vlasti), klasični europski sustav nadzora-ustavni sudovi (određenje i djelokrug ustavnih sudova, „Kelsenov model“, Ustavni sud Republike Austrije, Savezni ustavni sud Savezne Republike Njemačke)

OSNOVNE INSTITUCIJE DEMOKRATSKE USTAVNOSTI: predstavnička demokracija (izbori i izborni sustavi, većinski sustav, razmjerni sustav, preferencijalno glasovanje, izborne jedinice, popisi birača, političke stranke i periodična smjena vlasti), neposredna demokracija-referendum (prednosti i slabosti predstavničke demokracije, pojam i vrste referenduma, ustavne granice referenduskog odlučivanja)

USTROJSTVO I ODGOVORNOST VLASTI: čemu imaju služiti različiti sustavi ustrojstva vlasti, efikasna i odgovorna vlada (dominacija egzekutive u suvremenim demokracijama, granice moći zakonodavnih tijela, položaj parlamenata u suvremenim demokracijama, nemoć klasične teorije političke odgovornosti), modeli ustrojstva vlasti i odgovornost (provjere i ravnoteže kao glavna značajka američkog „predsjedničkog sustava“, parlamentarni sustav, polupredsjednički sustav, uspostavljanje parlamentarnog sustava 2000. godine u Republici Hrvatskoj), dvodomni parlament (bikameralizam), zastupnički imunitet, nova dioba vlasti

SLOŽENE DRŽAVE I DRŽAVNE ZAJEDNICE: povijesni razvoj federalizma (klasični američki model i njegov utjecaj u svijetu, temeljne ustavnopravne značajke federativne države), pravno razlikovanje konfederacije, federacije i Europske unije (elementi razlikovanja, pravni temelj zajednice, odnos prema građanima, status u međunarodnom pravu), drugi oblici složenih država i državnih zajednica (personalna unija, realna unija, zakonodavna unija, asimetrične zajednice država), poseban slučaj složene države-Bosna i Hercegovina, aktualnost federalističke teorije (federacija i suverenitet, federalno načelo, elementi federalnog načela, federacija i federalizam, raspad federacija), federalno načelo i perspektive razvoja Europske unije

USTAVNOST EUROPSKE UNIJE: novi oblici državne zajednice, ustavni izbor u procesu europske integracije, hrvatska ustavnost u Europskoj uniji (važnost nacionalnog ustava u državnim

integracijama, dioba nadležnosti prema Ugovoru o funkcioniranju Europske unije, ustavni i nacionalni identitet, ustavno određenje europske Hrvatske)

Očekivani ishodi učenja

INTELEKTUALNE (KOGNITIVNE) VJEŠTINE

Znanje i razumijevanje

Nakon uspjeha savladanog predmeta doktorand će moći:

Prepoznati i definirati ključne pojmove i koncepte sadržaja poredbenog ustavnog prava u povijesnoj i komparativnoj perspektivi;

Opisati važnost ključnih pojmova za ozbiljenje načela vladavine prava, odnosno koncepta konstitucionalizma i ustavne vladavine;

Objasniti različite specifične pojmove koji se koriste u terminologiji poredbenog ustavnog prava.

Primjena

Nakon uspjeha savladanog predmeta doktorand će moći:

Rasporediti ključne pojmove i koncepte sadržaja ustavnog prava u povijesnoj i komparativnoj perspektivi;

Ilustrirati njihovu različitost na raznim praktičnim primjerima (na primjer, sličnosti i razlike pojedinih modela organizacije i strukture vlasti ili zaštite prava i sloboda);

Interpretirati ustavnopravne i političke učinke različitih komparativnih sustava organizacije političkih i ustavnih institucija;

Demonstrirati specifičnosti hrvatskog sustava organizacije političkih i ustavnih institucija.

Primijeniti stečena saznanja na objašnjavanje strane i domaće ustavne i ustavnosudske prakse u provedbi ključnih pojmova i konceptata sadržaja ustavnog prava.

Analiza

Nakon uspjeha savladanog predmeta doktorand će moći:

Izdvojiti koji su elementi konkretnih ključnih pojmova i konceptata sadržaja ustavnog prava specifični u pojedinim zemljama;

Usporediti navedene elemente;

Analizirati relevantnu domaću i stranu ustavnu i ustavnosudsku praksu u području ozbiljenja ključnih pojmova i konceptata sadržaja ustavnog prava u komparativnom smislu;

Razlikovati normativne i praktične posljedice ozbiljenja ključnih pojmova i konceptata sadržaja ustavnog prava.

Sinteza

Nakon uspjeha savladanog predmeta doktorand će moći:

Konstruirati temeljna objašnjenja i zakonitosti funkcioniranja različitih modela organizacije ustavnih i političkih institucija;

Predložiti eventualne normativne, ustavne i zakonske promjene u cilju ostvarenja optimalnih rješenja za primjenu ključnih pojmova i koncepata sadržaja ustavnog prava;
Izgraditi normativno obrazloženje za primjenu ključnih pojmova i koncepata sadržaja ustavnog prava;
Formulirati konkretna pravna rješenja za unapređenje i primjenu ključnih pojmova i koncepata sadržaja ustavnog prava

Vrednovanje

Nakon uspjeha savladanog predmeta doktorand će moći:

Preispitati stvarno funkcioniranje i učinke ključnih pojmova i koncepata sadržaja ustavnog prava u povijesnoj i komparativnoj perspektivi;

Usporediti stvarne učinke različitih sustava u navedenom području na ustavnopravnu, političku i društvenu zbilju;

Vrednovati prednosti i nedostatke pojedinih komparativnih ustavnih sustava u ozbiljenju ključnih pojmova i koncepata sadržaja ustavnog prava te ih staviti u znanstveni okvir objašnjenja;

Procijeniti do koje mjere i na koji način određeni komparativni ustavnopravni sustavi odgovaraju potrebama koje postavlja opće načelo vladavine prava, odnosno zahtjevi konstitucionalizma i ustavne vladavine.

Opće (generičke) vještine

Nakon uspješno usvojenog predmeta doktorand će moći:

- javno prezentirati usvojene ishode učenja;
- izraziti se jasnim tekstom tumačeći svoja stajališta u argumentiranoj debati;
- razumjeti pravnu, društvenu i političku uvjetovanost pojave i izbora određenog modela provedbe ključnih pojmova i koncepata sadržaja ustavnog prava;
- razumjeti i kritički vrednovati praktične posljedice koje odabir određenog modela provedbe ključnih pojmova i koncepata sadržaja ustavnog prava ima na ustavnopravnu i opću društvenu zbilju.

Praćenje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i oblici provjere znanja

Interaktivna nastava: predavanja, analiza odluka ustavnih sudova, analiza komparativnih ustavnih dokumenata i ostalih relevantnih izvora prava. Mentorsko vođenje istraživačkog rada studenata usmjereno na objavljivanje znanstvenih radova. Sudjelovanje studenata u znanstvenim projektima Katedre za Ustavno pravo i interdisciplinarnim projektima Fakulteta.

Usmeni ispit ili izrada i obrana pismenog znanstvenog rada. Na temelju popisa dopunske literature (koji nije zatvoren), student bira ispitnu literaturu u dogovoru s nastavnikom.

Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih kompetencija

Kvaliteta i uspješnost izvedbe kolegija prati se redovitim evidencijama održane nastave, pohađanja nastave, položenih ispita, provedenih originalnih znanstvenih istraživanja te anonimnim anketama

polaznika nakon odslušanog semestra. Informacije o zadovoljstvu doktoranada koriste se za unapređenja kvalitete izvedbe nastave.

Obveze studenata

Pohađanje i sudjelovanje u svim oblicima nastave; istraživački rad; usmeni ispit ili obrana pismenog znanstvenog rada.

Obvezna literatura

Smerdel, Branko: Ustavno uređenje europske Hrvatske, Narodne novine, Zagreb, 2013.

Smerdel, Branko, O ustavima i ljudima, Informator, Zagreb 2012.

Smerdel, Branko; Gardašević, Đorđe (ur.), Izgradnja demokratskih ustavnopravnih institucija Republike Hrvatske u razvojnoj perspektivi, Hrvatska udruga za ustavno pravo, Zagreb, 2011.

Constitutional Law of the EU Member States, Besselink, L; Bovend Eert, P; Broeksteeg, H; De Lange, R; Voermans, W. (ur.), Deventer Kluwer, 2014.

Key Developments in Constitutionalism and Constitutional Law, Basta Fleiner, Lidija i Marinković, Tanasije (ur.), Eleven International Publishing, The Hague (2014.)

Osnovna izborna literatura

Smerdel, Branko, Constitutional Design, Development and Prospects of the Croatian "Hybrid" Parliamentary Government; Ustavni položaj predsednika republike, Kaučič, Igor (ur.), Maribor: Inštitut za lokalno samoupravo in javna naročila, Maribor, 2016., str. 73-100.

Kostadinov, Biljana, Suvremeni francuski parlamentarizam (1958.-2002.), Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2004.

Canadian History, Space and Political Institutions, Kostadinov, Biljana (ur.), Hrvatsko-kanadsko akademsko društvo (HKAD), Filozofski fakultet u Splitu, Split (2012-2013.)

Social and Cultural Implications of Multiculturalism - Implications Sociales et Culturelles du Multiculturalisme, Kostadinov, Biljana i Matas, Gordan (ur.), Hrvatsko-kanadsko akademsko društvo (HKAD), Filozofski fakultet u Splitu, Split (2011.)

Migration, Globalization, Hybridity: Canadian and Croatian Experiences - Migration, Globalization, Hybridité: Expériences Canadiennes et Croates (3rd International Conference of Canadian Studies, 21-23 May 2010), Kostadinov, Biljana i Matas, Gordan (ur.), Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu, Croatian-Canadian Academic Society, Zagreb/Split (2011.)

Smerdel, Branko (ur.), Primjena federalnog načela i pouke ustavne reforme 1971. (zbornik), Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Centar za demokraciju i pravo "Miko Tripalo", Zagreb, 2007.

Referendum narodne inicijative u Hrvatskoj i Sloveniji: ustavnopravno uređenje, iskustva, perspective, Podolnjak, Robert i Smerdel, Branko (ur.), Hrvatska udruga za ustavno pravo, Zagreb (2014.)

Gardašević, Đorđe, Ograničenja ljudskih prava i temeljnih sloboda u izvanrednim stanjima, Hrvatska udruga za ustavno pravo, Zagreb (2014.) (odabrana poglavlja)

Horvat Vuković, Ana, Pravno uređenje pozitivne diskriminacije kroz poseban osvrt na primjer Indije, Hrvatska udruga za ustavno pravo, Zagreb (2015.) (odabrana poglavlja)

Na temelju popisa dopunske literature (koji nije zatvoren i koji se periodički ažurira u skladu s dinamikom objave novih radova relevantnih za područje koje obuhvaća sadržaj predmeta), student bira ispitnu literaturu u dogovoru s nastavnikom. Popis dopunske literature nalazi se u repozitoriju na web stranici Katedre za ustavno pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.